

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДОВИМА У ИНОСТРАНСТВУ

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживање се спроводи на основу Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009), и Програма званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. Године (“Службени гласник РС” бр. 55/15).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ статистичког истраживања

Циљ годишњег истраживања о радовима у иностранству јесте прикупљање података о грађевинској активности предузећа која изводе радове у иностранству ради увида у обим и стање тих радова у години и у динамику радова по годинама.

Извештајне јединице и статистичке јединице

Извештајне јединице су привредна друштва и предузетници из сектора Грађевинарство (F) према класификацији NACE Rev.2 као и привредна друштва и предузетнике чија претежна делатност није из сектора F, али која обављају грађевинске радове у иностранству као споредну делатност. Статистичке јединице су предузећа и јединице врсте делатности (КАУ).

Садржај статистичког истраживања

Прикупљају се подаци о вредности уговорених и вредности изведених радова у иностранству, о утрошеном материјалу за уграђивање из Србије, уграђеној опреми из Србије, просечном број радника на градилиштима и одрађеним часовима рада радника из Србије, а према земљама у којима се радови изводе.

Метод, време и извори за прикупљање података

Истраживање се спроводи извештајном методом за оне извођаче радова (правна лица) који су у извештајном периоду обављали грађевинске радове у иностранству.

Подаци се прикупљају годишње.

Обавеза заштите индивидуалних података

Обавеза заштите индивидуалних података темељи се на члану 3. одредбе за заштиту давалаца података, члановима 44, 45, 46, 47, 48. и 49. одредбе о поверљивости Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Списак и дефиниције основних обележја – индикатора

Грађење је извођење грађевинских и грађевинско-занатских радова, уградња инсталација, постројења и опреме.

Грађевине су конструкције спојене с тлом (подземна, надземна градња, као и водоградња), на којима се обављају грађевински радови, а направљене су од грађевинских материјала и готових производа за уградњу. Припрема земље, сејање или сађење и др. у пољопривредне сврхе не спадају у грађевинске радове. За разврставање грађевина користи се *Класификација врста грађевина*. Јединица која се разврстава обично је индивидуална грађевина (зграда, пут, цевовод итд.).

Зграде су трајне грађевине с кровом и спољним зидовима, изграђене као самосталне употребне целине које пружају заштиту од временских и других спољних утицаја, а намењене су за становање, обављање неке делатности или за смештај и чување животиња, робе, опреме за различите производне и услужне делатности итд.

Осйале грађевине јесу све грађевине који нису зграде: железнице, путеви, мостови, аутопутеви, аеродромске стазе, базени итд.

Вредности уговорених радова подразумева укупну вредност уговора склопљених у извештајној години с наручиоцима посла, без обзира на то да ли је радове уговорило само предузеће или су уговорени преко пословног удружења или неке друге, за те послове, специјализоване организације. Сматра се да је уговор настао на дан када је потписан између инвеститора и извођача радова. Не укључују се трошкови пројектовања и надзора за градњу.

Вредносћ изведених радова представља укупну вредност радова које је извештајна јединица извела у појединим земљама у посматраној години са сопственим радницима, односно радницима које је непосредно ангажовала, без обзира на то да ли су то њени стално запослени радници или нису. Овај податак се може израчунати тако да се од укупне вредности изведених радова остварених у иностранству одбије она вредност изведених радова коју су за извештајну јединицу обавили други пословни субјекти као кооперанти, подизвођачи и сл. Према томе, извештајна јединица приказује радове које је остварила са својим радницима као главни извођач или подизвођач или кооперант, а не приказује радове својих подизвођача и коопераната. Вредност изведених радова укључује вредност рада, уграђеног материјала и готових производа за уградњу које је набавила извештајна јединица, друге трошкове које је имала у вези с обављањем радова у иностранству, као и добит.

Вредносћ изведених радова на зградама обухвата радове на зградама (припремни радови на градилишту, изградња зграде, завршни и инсталациони радови), односно све грађевине из подручја 1 из Класификације врста грађевина.

Вредносћ изведених радова на осталим грађевинама обухвата радове на грађевинама саобраћајне инфраструктуре, на цевоводима, комуникационим и електричним водовима, на сложеним индустријским грађевинама и осталим непоменутиим грађевинама, односно све грађевине које нису зграде (подручје 2 из Класификације врста грађевина).

Вредносћ уграђеног грађевинског материјала представља вредност уграђеног материјала који је у посматраној години утрошен у иностранству. Овај податак је садржан у укупној вредности изведених радова и не садржи вредност утрошеног материјала које је предузеће набавило у иностранству.

Вредносћ уграђене опреме приказује вредност уграђене опреме која је у посматраној години утрошена у иностранству. Овај податак је садржан у укупној вредности изведених радова и не садржи вредност уграђене опреме коју је предузеће набавило у иностранству.

Просечан број радника на градилиштима, укључујући односи се на укупан просечан број радника које је извештајна јединица ангажовала за извођење радова у иностранству, без обзира на то да ли су ангажовани радници из Србије или из иностранства. Податак се добија тако што се саберу сви ангажовани радници у извештајној години и добијени број подели са бројем месеци у којима су радили.

Просечан број радника на градилиштима, из Србије представља просечан број радника из Републике Србије које је извештајна јединица ангажовала за извођење радова у иностранству. Податак се добија тако што се саберу сви радници из Републике који су ангажовани за радове у иностранству у извештајној години и добијени број подели са бројем месеци у којима су радили.

Укључујући одрађени часови рада радника представљају укупан број стварно одрађених часова на градилиштима у иностранству за раднике из Србије.

Ниво репрезентативности података (џеријоријални и КД)

Подаци о радовима у иностранству приказују се према земљама у којима се ти радови изводе. Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

У оквиру истраживања о грађевинским радовима у иностранству, значајније измене у погледу усаглашавања са међународним препорукама спроведене су у 2003. години.

Радови у иностранству се од 2003. године прате без пројектантских услуга, јер по Класификацији делатности пројектантске услуге нису сврстане у грађевинарство. Саставни део методологије за спровођење годишњег извештаја о радовима у иностранству јесте *Класификација врста грађевина*, и у складу с тим структура вредности изведених радова усклађена је са новом класификацијом грађевина. Од 2004. године извештај о радовима у иностранству, ГРАЂ-33, спроводи се годишње, с тим што остаје и квартално праћење радова у иностранству кроз тромесечни извештај грађевинарства.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања (одговорни произвођач званичне статистике)

У припремама и спровођењу овог истраживања учествују Републички завод за статистику, Сектор за статистику АП Војводине и подручна одељења завода за статистику, Градски завод за информатику и статистику Београда, као и извршиоци истраживања, односно одговорна лица у извештајним јединицама.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26. а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања (укључујући иубликовање иодашака)

- Рок да извештајна јединица достави попуњен упитник ГРАЂ-33 надлежном статистичком органу је 01. април за претходну годину.
- Рок да подручна одељења, Сектор за статистику АП Војводине и Градски завод за информатику и статистику Београда доставе преконтролисане извештаје Републичком заводу за статистику је 01. мај.
- Рок за израду саопштења је 15. јун.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Упитник

При спровођењу годишњег истраживања о радовима у иностранству користи се образац Годишњи извештај о радовима у иностранству (ГРАЂ-33).

Упутство за попуњавање упитника

Годишњи извештај о радовима у иностранству (образац ГРАЂ-33) попуњавају сва правна и физичка лица која обављају грађевинске радове у иностранству а разврстана су у сектор Грађевинарство, као и правна лица која нису разврстана у ту делатност, али имају јединице у саставу које обављају грађевинске радове у иностранству.

Подаци у табели приказују се за сваку земљу у посебном реду, а у прве две колоне треба обавезно уписати име земље, док шифру земље попуњава статистика.

Вредност уговорених и изведених радова у извештајној години обрачунава се на основу средњег курса америчког долара или евра објављеног у курсној листи Народне банке Србије и утврђеног на дан 31.12. претходне године, без обзира на текући курс америчког долара или евра према динару.

У простор одређен за објашњења о кооперанту треба навести предузећа из земље која су заједно са предузећем које подноси извештај изводила радове у иностранству (нпр. једна предузећа изводе грађевинске радове, а друга монтажу опреме и сл.).

Списак номенклатура и класификација које се користе у истраживању (са обавештењем где се могу пронаћи)

- Класификација делатности: регистар предузећа, установа и других правних лица, регистар радњи, Републички завод за статистику, и Службени гласник, 1997. год.
- За разврставање грађевина користи се Класификација врста грађевина, у којој су грађевине детаљно разврстане и која је објављена у едицији Методологије и стандарди, свеска бр. 15, РЗС, 2005.
- Шифрарник земаља преузимамо од Одељења статистике спољне трговине и саобраћаја.

Списак публикација у којима се објављују методологија и резултати истраживања (у ишамманом облику и/или у оквиру ишарнеи ирезеншације)

Детаљна методолошка објашњења овог истраживања налазе се у едицији РЗС Методологије и стандарди: Годишње истраживање о радовима у иностранству, свеска бр. 27/2007.

Резултати обраде истраживања о радовима у иностранству објављују се у саопштењу ГР-50, Статистичком годишњаку Србије, као и на веб сајту Републичког завода за статистику.

Контакт особа – Дејана Ђорђевић, локал 260